

**Doc. MUDr. KAROL TURČEK, CSc. –
SEDEMDESIATROČNÝ**

Prednedávnom som dostal originálnu pozvánku na oslavu „dvadsiateho výročia päťdesiatín, spojeného s podávaním zdraviu škodlivých jedál a nápojov“. Tento svojský, humorný text vystihuje nášho oslávenca, kolegu a dovolím si povedať, že kamaráta, Karola Turčeka. Keď sa naposledy u mňa zastavil na kus reči a popíjali sme kávu, naraz som si uvedomil, že fluidum tohoto človeka zostane nalepené na stenách mojej pracovne ešte mnoho dní po našej rozlúčke. Keď tento text vyjde v časopise, budem pravdepodobne už dávno navrátiť sa z tejto milej oslavy.

Najradšej by som z trucu išiel proti času a nesúkal kariérny postup Karola chronologicky. Kludne by som začal s tým ako ho teraz poznám a čo k nemu cítim. Vždy, keď ho stretnem, ma obohacuje okrem iného kvapkou z jeho studnice nikdy nekončiacich vtipov. Presýpajú sa svojim obsahom jeden do druhého, pričom autor svojim bystrým (nielen fyzickým) zrakom vždy paralelne sleduje, či je poslucháč na spoločnej vlnovej dĺžke, alebo mu „pochop“ trvá o niečo dlhšie. Neurazí sa, ak je pravdou to druhé, naopak odhodlaným výrazom v tvári prisoluje koreničkou inej vtipnej spříšky. Vtipy majú minimálne dve vrstvy, tá filozofická, povedal by som, štrukturálna, nemusí byť vždy zachytiteľná, ak sa príliš zameriame len na obsah. Vždy vnímam jeho humor ako vysoko spontánny, nadhľadový, oslobodzujúci. Nedá si za cieľ polarizovať protinázor. Pri komikoch som nedávno počul, že nerobia život ľahším, ale hlbším. To ma napadá aj pri Karolovi. Napriek jeho krížom volí najinteligentnejšiu formu obrany.

Ak teda zmením chronológiu, spomeniem, že pán docent pracuje od roku 1992 vo svojej privatej praxi v Nitre. Donedávna bol pedagógom na Univerzite Konštantína Filozofa v Nitre. Jeho výskumný život pribrzdila v roku 2005 choroba, s ktorou sa nehrá a drsno ju pomenuje. Z toho dôvodu sa venuje aktuálne písaniu beletrie, vydal tri knihy poviedok „Poľovník spomína“, „Prchavosť okamihu“, a „Za srncami a inou zverou“. Popri vlastnej klinickej práci sa vždy venoval intenzívne aj odbornej, výskumnej a publikačnej činnosti, čoho výsledkom je celkovo viac ako 220 prác, z toho 4 monogra-

fié, 2 skriptá a 3 záverečné správy z výskumných úloh. Publikoval viac ako 40 vedeckých článkov v domácej i zahraničnej odbornej tlači (Poľsko, Taliansko, ČR), predniesol 85 odborných prednášok doma i v zahraničí (Poľsko, Bulharsko, Španielsko, Veľká Británia, ČR), ďalších 29 prác je uverejnených v zborníkoch z vedeckých konferencií doma a v zahraničí.

Karol sa narodil na Tomáša, dňa 7. 3. 1950 v Bratislave, v rodine lekára – psychiatra. V Bratislave vychodil základnú školu. Pre nevyhovujúci kádrový pôvod nemohol byť prijatý na strednú školu, preto vstúpil na nábor do armády. Maturoval na Vojenskej škole J. Žižku v roku 1968. V rokoch 1968 – 1975 študoval na Lekárskej fakulte UK v Hradci Králové ako vojenský poslucháč. Už počas tohto štúdia sa výrazne profiloval jeho záujem o psychiatriu, preto tri roky pracoval na Katedre psychiatrie a Psychiatrickej klinike u prof. MUDr. M. Zapletálka, DrSc., ako pomocná vedecká sila. Ako vojak z povolania po ročnom postgraduálnom školení vo Vojenskej nemocnici Košice pracoval rok ako lekár VÚ Košice. Počas dvoch rokov opakovane stážoval na Psychiatrickej klinike v Košiciach a vzdelával sa v odbore pod vedením vtedajšieho prednostu kliniky doc. MUDr. J. Medveckého, CSc. V rokoch 1977 – 1984 pracoval na Psychofyziologickom a psychiatrickom oddelení Ústavu leteckého zdravotníctva v Prahe ako starší lekár a dlhodobo zastupoval primára. V roku 1984 bol z politických dôvodov prepustený z armády.

Po úspešnom konkurze potom pracoval ako primár Psychiatrického oddelenia NsP II. v Trebišove a ako okresný psychiater riadil aj jedinú pedopsychiatrickú liečebňu na Slovensku v Hrani (s kapacitou 160 lôžok) a viedol aj pedopsychiatrickú ambulanciu. Na základe konkurzu v júli 1989 nastúpil do funkcie primára Psychiatrického odd. NsP v Nitre. Vtedy sa podieľal na pregraduálnom školení študentov a postgraduálnom školení viacerých lekárov a psychológov. Štyroch lekárov pripravil k špecializačnej atestácii, piati jeho žiaci sa stali primármi. V roku 1989 bol plne politicky rehabilitovaný.

Zo skorých dôb spomeniem, že roku 1979 zložil atestáciu I. stupňa zo psychiatrie, v roku 1983 atestáciu II. stupňa zo psychiatrie, obe na Katedre psychiatrie ILF Praha. Ešte počas svojho pôsobenia v Prahe absolvoval niekoľko odborných stáží na renomovaných pracoviskách (napríklad Psychiatrická klinika ILF Praha – prof. MUDr. A. Janík, DrSc., Protialkoholické oddelenie Psychiatrickej kliniky LF KU Praha – doc. MUDr. J. Skála, CSc., výcvik v hypnóze a relaxačných technikách – prof. PhDr. S. Kratochvíl, CSc., výcvik v Bálintovských skupinách – MUDr. P. Breier) a niekoľko úzko špecializovaných školení. V záujme získavania širších odborných skúseností absolvoval aj niekoľko študijných návštev a pobytov na zahraničných psychiatrických pracoviskách (Viedeň, Kalksburg, Radnevo – Bulharsko, Káhira).

V roku 1983 bol ministrom spravodlivosti ČSR menovaný za znalca v odbore psychiatrie. V roku 1986 absolvoval doplnkový kurz v organizácii a riadenia zdravotníctva. Od roku 1986 až doposiaľ je členom redakčnej rady nášho odborného časopisu Alkoholizmus a drogové závislosti (Protialkoholický obzor).

V rokoch 1989 – 1992 vyučoval psychiatriu na Strednej zdravotníckej škole v Nitre. Od roku 1992 do roku 2003 vyučoval psychopatológiu, problematiku závislostí a základy psychoterapie na Pedagogickej fakulte (t. č. Fakulte sociálnych vied a zdravotníctva Univerzity Konštantína Filozofa) v Nitre a síce na Katedre psychológie a Katedre rómskej kultúry. V školskom roku 2000/2001 vyučoval tieto predmety aj na Trnavskej univerzite. Bol školiteľom niekoľko desiatok diplomantov, oponentom pri viacerých doktorských i habilitačných konaniach. Príležitostne prednášal aj na Katedre psychiatrie IVZ v Bratislave.

Za jeho doterajšiu pracovnú činnosť mu bolo udelených 10 zdravotníckych a vojenských vyznamenaní a medailí. V roku 1987 mu bola udelené zlatá Janského plaketa. Pre zaujímavosť – ako jediný slovenský psychiater bol vybraný do 8. vydania encyklopédie osobností „Who is who“ v Slovenskej republike, vydané v roku 2011. V roku 2015 bol uverejnený v Oxfordskej encyklopédii osobností.

Nechcem sa tu Karolovi líškať a bezbreho ho vychvalovať, myslím si, že sa chváli sám už len tým, že je. V mladosti bol Karol aktívny športovec – hral tenis, plával, trénoval judo (dokonca dosiahol I. dan). A čím si osládzal život? Poľovníctvom, cestovaním, varením, počúvaním vážnej hudby.

Medicína, psychiatria, snaha pomáhať trpiacim sa stala jeho životným štýlom. Veľmi dobre viem, prečo ho vyhľadávajú pacienti (niektorí spoloční to vyzradili a potvrdili, čo som si myslel). On má totiž jeden veľký dar – očisťuje od balastu jadro života. Svojím náhľadom pacientov zbavuje škodlivých nánosov, kým sa dá. Nedá dýchať zväzujúcej psychopatológii, ktorá má nárok byť „oslobodená“. Oni tu vždy spočiatku nemusia chápať, môže ich to bolieť, ale ak mu uveria, môžu dať krk na to, že sa im pri ňom začne slobodne dýchať. Je trefný v psychoterapii, volí farmaká, ktoré presne buchnú symptóm po hlavičke a k tomu ešte pribalí inteligentný postoj ako nehou zabalené príslovie. Naozaj, neha... Za škrupinou rázneho chlapa sa skrýva nežná, vnímajúca duša. Kto zostal u neho pri škрупine, mohol sa naplašiť (hlavne ak mal úzkostné sklony). Ale kto ju nahľodal, zacítil človečinu. Vážim si okrem jeho intelektuálneho rozhľadu jeho trefnosť, čistý zmysel pre spravodlivosť a odpor voči falši a pretvárke. Viem, že kedysi dostal aj ponuku stať sa ministrom zdravotníctva, ale nevedel si sám seba predstaviť v presklenenom svete frázy a ústupkov, preto odolal a zostal verný plášťu. Obdivujem jeho hrdosť, s ktorým sa pustil do boja voči nezmyselným svojhla-

vo sa prezentujúcim pravidlám zdravotných poisťovní, ktoré ho za odmenu počastovali svojimi plodnými návštevami. Nedal sa však obalamutiť medovými rečičkami, ani sa nestiahol pred otvorenými atakmi, radšej volil radikálny odborný názor, za ktorý sa nikdy nemusel hanbiť. Páči sa mi, že je smelý – s kamarátom sa pred niekoľkými rokmi vybrali do Vietnamu a pričuchol, myslím, k mozaike miestnych pokrmov a korení, prehľadovo nás obohatil aj prieskumom miestnych obľúbených drog. A ešte sa mi páči jedno jeho slovo a tým je laboratórium. Vysvetlovať netreba. Teším sa na oslavu tridsiateho výročia jeho päťdesiatín. Verím, že opäť s nezdravými jedlami a nápojmi.

Milý Karol, pán docent! Ak nebudem originálny, preberiem slová Zdeňka Svěráka: „Prajem Ti, aby Ti život plynul akoby sa ani nechumelilo, aj keď sa občas trebárs chumeliť bude“. A za seba: „Prajem Ti presnú mušku v polovaní aj v umení života. A súčasne naschvál netraf, keď je to milosrdné. A nech stále dokážeš rozlišovať, kedy trafiť za to stojí a kedy je elegantné netrafiť“.

Za redakčnú radu MUDr. Eduard Višňovský